

سوره الاحقاف

اخلاق

از منظر قرآن و روایات

اخلاق

از منظر قرآن و روایات

- مؤلف: سید محمد حسین اعتماد
- ناشر: نور الزهراء (ع)
- چاپخانه: نینوا - قم ۷۲۳۲۵۰۱
- نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۰
- شمارگان: ۱۵۰۰
- بها: ۳۰۰۰ تومان

حق چاپ برای مولف محفوظ است

پدید آورنده: اعتماد محمد حسین

عنوان: اخلاق از منظر قرآن و روایات

تکرار نام پدید آور: محمد حسین اعتماد

مشخصات نشر: قم نور الزهراء (س)، ۱۳۹۰

مشخصات ظاهری: ۲۴۰ ص.

بها: ۳۰۰۰۰ ریال ISBN 978-600-92255-0-7

وضعیت فهرست نویسی: نیا

یادداشت: کتابنامه: ص: [۲۳۱] - ۲۴۰، همچنین به صورت زیر نویس.

موضوع: قرآن - اخلاق

موضوع: احادیث اخلاقی

موضوع: اخلاق اسلام

موضوع: احادیث شیعہ

رده کنگره: ۱۳۸۹، ۳ الف ۶ الف / ۱۰۳/۳ BP

رده دیویی: ۲۹۷/۱۵۹

پخش: قم/ بلوار بهار / دوروی پل حجتیه/ پلاک ۲۵۶ / انتشارات نور الزهراء (ع) تلفن: ۷۷۲۹۱۰۶-۲۵۱

اخلاق

از منظر قرآن و روایات

www.ketab.ir

سید محمد حسین اعتماد

فهرست مطالب

۱۵	پیش‌گفتار
۱۷	تعریف علم اخلاق
۱۷	موضوع علم اخلاق
۱۸	فایده علم اخلاق
۱۸	تاریخچه علم اخلاق
۲۱	ارزش اخلاق از نظر اسلام
۲۲	اخلاق نظری و عملی
۲۳	اخلاق و ابن‌سینا
۲۳	اخلاق نیک محقق نصیرالدین طوسی

بخش اول

۲۷	درس اول: اخلاص
۲۷	اخلاص در قرآن
۲۸	اخلاص در روایات
۳۰	نشانه‌های اخلاص
۳۰	اخلاص و ضعیف
۳۱	اخلاص امام موسی کاظم علیه السلام
۳۲	درس دوم: علم و دانش
۳۲	علم و دانش در قرآن
۳۵	علم و دانش در روایات
۳۸	پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و دانش
۳۹	دانش و عبادت
۳۹	دانش و ابوریحان بیرونی
۴۰	غزالی و گفتار دزدان
۴۱	درس سوم: تقوا
۴۱	تقوا در قرآن
۴۲	تقوا در روایات
۴۴	تقوا و میرداماد
۴۵	ابن سیرین و ترک گناه
۴۷	درس چهارم: تواضع
۴۷	تواضع در قرآن

۴۸	تواضع در روایات
۴۹	نشانه تواضع
۵۰	تواضع امیرمؤمنان علی علیه السلام
۵۳	درس پنجم: ایمان
۵۳	ایمان در قرآن
۵۴	ایمان در روایات
۵۶	ایمان حارثه بن نعمان
۵۷	ایمان یاده نشین
۵۸	نخستین ایمان
۵۹	درس ششم: توکل
۵۹	توکل در قرآن
۶۱	توکل در روایات
۶۲	حضرت ابراهیم علیه السلام و توکل
۶۴	توکل پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
۶۵	درس هفتم: امانتداری
۶۵	امانتداری در قرآن
۶۸	امانتداری در روایات
۶۸	ایمان و امانتداری
۶۸	رسول خدا صلی الله علیه و آله و امانتداری
۷۱	درس هشتم: صبر
۷۱	صبر در قرآن

صبر در روایات	۷۲
خلّاده و صبر	۷۴
صبر بر مصیبت	۷۵
صبر بر طاعت و معصیت	۷۶
درس نهم: عفو	۷۷
عفو در قرآن	۷۷
عفو در روایات	۷۸
پیامبر رحمت ﷺ و عفو	۷۹
مالک اشتر و عفو	۷۹
درس دهم: عدالت	۸۱
عدالت در قرآن	۸۱
عدالت در روایات	۸۳
سرپرستی و عدالت	۸۴
درس یازدهم: خوف و رجا (ترس و امید)	۸۷
خوف و رجا در قرآن	۸۷
خوف و رجا در روایات	۸۸
بیمار و خوف و رجا	۸۹
لقان حکیم و خوف و رجا	۹۰
درس دوازدهم: نیکی به پدر و مادر	۹۱
نیکی به پدر و مادر در قرآن	۹۱
نیکی به پدر و مادر در روایات	۹۳

۹۴	نیکي به پدر و مادر
۹۵	درس سیزدهم: وفای به عهد
۹۵	وفای به عهد در قرآن
۹۶	وفای به عهد در روایات
۹۷	وفای به عهد پیامبر اکرم ﷺ
۹۹	درس چهاردهم: حیا
۹۹	حیا در روایات
۱۰۱	چوپان و حیا
۱۰۲	شرم و حیا از خدا
۱۰۲	درس پانزدهم: غیرت
۱۰۳	غیرت در روایات
۱۰۵	حضرت ابراهیم علیهِ السلام و غیرت
۱۰۷	درس شانزدهم: زهد
۱۰۸	زهد در روایات
۱۰۹	عالم وارسته و زهد
۱۱۱	درس هفدهم: صله رحم
۱۱۱	صله رحم در قرآن
۱۱۲	صله رحم در روایات
۱۱۴	داوود رقی و صله رحم
۱۱۵	درس هجدهم: توبه
۱۱۵	توبه در قرآن

- ۱۱۶ توبه در روایات ۱۱۶
- ۱۱۷ قاتل حمزه رضوان الله علیه و توبه در روایات ۱۱۷
- ۱۲۱ درس نوزدهم: شکر ۱۲۱
- ۱۲۱ شکر در قرآن ۱۲۱
- ۱۲۲ شکر در روایات ۱۲۲
- ۱۲۳ بنده شاکر ۱۲۳
- ۱۲۵ درس بیستم: صلح ۱۲۵
- ۱۲۵ صلح در قرآن ۱۲۵
- ۱۲۶ صلح در روایات ۱۲۶
- ۱۲۸ اصلاح (وسازش) میان زن و شوهر ۱۲۸
- بخش دوم ۱۲۸
- ۱۳۳ درس بیست و یکم: دروغ ۱۳۳
- ۱۳۳ دروغ در قرآن ۱۳۳
- ۱۳۴ دروغ در روایات ۱۳۴
- ۱۳۵ مواردی که دروغ گفتن جایز است ۱۳۵
- ۱۳۸ تفاوت میان دروغ و توریه ۱۳۸
- ۱۳۹ توریه جز قیل ۱۳۹
- ۱۳۹ سوگند دروغ ۱۳۹
- ۱۴۱ ابوذر و پرهیز از دروغ ۱۴۱
- ۱۴۳ درس بیست و دوم: غیبت ۱۴۳
- ۱۴۳ غیبت در قرآن ۱۴۳

۱۴۴	غیبت در روایات
۱۴۵	تأثیر غیبت
۱۴۶	علل و اسباب غیبت
۱۴۷	درس بیست و سوم: تهمت
۱۴۷	تهمت در قرآن
۱۴۸	تهمت در روایات
۱۴۹	اتهام و پشیمانی
۱۵۱	درس بیست و چهارم: حسد
۱۵۱	حسد در قرآن
۱۵۲	حسد در روایات
۱۵۴	تفاوت میان حسد و غبطه
۱۵۵	حسادت تاجر
۱۵۸	نشانه حسادت
۱۵۸	علل و اسباب حسادت
۱۵۹	درمان حسادت
۱۶۰	سخن ارسطو
۱۶۱	درس بیست و پنجم: ریا
۱۶۱	ریا در قرآن
۱۶۲	ریا در روایات
۱۶۳	عبادت برای سگ
۱۶۵	درس بیست و ششم: بخل

- ۱۶۵ بخل در قرآن
- ۱۶۶ بخل در روایات
- ۱۶۸ پرهیز از بخل و دعا تا پایان شب
- ۱۶۸ ثعلبة بن حاطب و بخل
- ۱۷۱ درس بیست و هفتم: تکبر
- ۱۷۱ تکبر در قرآن
- ۱۷۲ تکبر در روایات
- ۱۷۴ ولید بن مغیره مخزومی و تکبر
- ۱۷۵ درس بیست و هشتم: نفاق
- ۱۷۵ نفاق در قرآن
- ۱۷۶ نفاق در روایات
- ۱۷۷ نشانه نفاق
- ۱۷۸ عبدالله بن ابی و نفاق
- ۱۸۳ درس بیست و نهم: طمع
- ۱۸۳ طمع در قرآن
- ۱۸۳ طمع در روایات
- ۱۸۴ صیاد و طمع
- ۱۸۷ درس سیام: حرص
- ۱۸۷ حرص در قرآن
- ۱۸۸ حرص در روایات
- ۱۹۰ قضاوت و آزمایش حضرت داوود علیه السلام

۱۹۳	درس سی و یکم: ظلم	۲
۱۹۳	ظلم در قرآن	۶
۱۹۴	ظلم در روایات	۶
۱۹۵	صفوان و پرهیز از ظلم	۶
۱۹۷	درس سی و دوم: اسراف و تبذیر	۲
۱۹۷	اسراف و تبذیر در قرآن	۲۲
۱۹۸	اسراف و تبذیر در روایات	۲
۱۹۹	مسلم بن عقیبه و اسراف	۲
۲۰۱	درس سی و سوم: سوء ظن (بدگمانی)	۲۲
۲۰۱	سوء ظن در قرآن	۲۲
۲۰۲	سوء ظن در روایات	۲
۲۰۵	درس سی و چهارم: عجب	۲
۲۰۵	عجب در قرآن	۲
۲۰۶	عجب در روایات	۲
۲۰۷	عیسی بن مریم و مرد خودخواه	۲
۲۰۹	درس سی و پنجم: غَضَب	۲
۲۰۹	غضب در قرآن	۲
۲۱۰	غَضَب در روایات	۲۲
۲۱۱	مرد عرب و غضب	۲
۲۱۲	علل و اسباب غضب	۲
۲۱۲	درمان غضب	۲۱

۲۱۳	درس سی و هشتم: سخن چینی
۲۱۳	سخن چینی در قرآن
۲۱۳	سخن چینی در روایات
۲۱۴	سخن چین و رحمت خدا
۲۱۵	مردم و سخن چین
۲۱۷	درس سی و هفتم: غرور
۲۱۷	غرور در قرآن
۲۱۸	غرور در روایات
۲۱۹	فصل و غرور
۲۱۹	ابوجهل و غرور
۲۲۱	درس سی و هشتم: تجسس
۲۲۱	تجسس در قرآن
۲۲۱	تجسس در روایات
۲۲۵	درس سی و نهم: اشاعة فحشا
۲۲۵	قرآن و برخورد با اشاعة فحشا
۲۲۶	اشاعة فحشا در روایات
۲۲۸	آشکار کردن گناه
۲۲۹	درس چهلم: جاه طلبی
۲۲۹	جاه طلبی در قرآن
۲۳۰	جاه طلبی در روایات
۲۳۱	امام صادق علیه السلام و مرد جاه طلب نادان
۲۳۵	کتاب نامه

مردم را به سوی راه حق هدایت فرمود و ایشان را به سوی راه باطل بازگرداند.
از آن پس مردم به سوی راه حق بازگشتند و به سوی راه باطل بازنگشتند.

اما در این میان، بعضی از مردم بودند که به سوی راه باطل بازگشتند و به سوی راه حق بازنگشتند.
اینها را خداوند از میان امت خود پاک کرد و ایشان را به سوی راه باطل بازگرداند.
و خیلی از مردم به سوی راه حق بازگشتند و به سوی راه باطل بازنگشتند.
اینها را خداوند از میان امت خود پاک کرد و ایشان را به سوی راه حق بازگرداند.

پیش گفتار

از جمله مسائل بسیار مهم زندگانی رسول خدا ﷺ و امامان معصومین
اصول اخلاقی و شیوه رفتاری آنان بوده است که با تکیه بر آن
مردم را متوجه ساختند و جذب می نمودند. دین اسلام نیز بر همین طریق
پیشرفت می کرد.

پیشوایان اسلام از نظر اخلاقی در سطحی بالا و در این زمینه
بسیار نظیر بوده اند؛ تا جایی که دشمنان با دیدن آن صفات عالی و
برجسته اخلاقی، شیفته آنان می شدند؛ چنانچه روزی ابو جهل بنا
بر سرگرمی اسلامی ﷺ گفتگو می کرد، مشرکان مکه ایراد گرفتند و به
او گفتند: آیا تو هم مسلمان شده ای؟

«ابو جهل در پاسخ گفت: خیر.

گفتند: پس برای چه با محمد این چنین گرم گرفته ای؟

ابو جهل پاسخ داد: شیفته اخلاق او شده ام.

قرآن کریم درباره پیامبر اکرم ﷺ در سوره قلم می فرماید: ﴿إِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾؛ تو دارای اخلاق برجسته ای داری!

اخلاق خوب اگر در میان مردم نباشد، رذایل و پستی ها جای آن را می گیرد و نتیجه آن نابودی انسان هاست و تا مسائل اخلاقی حل نشود. هیچ مشکلی از مشکلات حل نخواهد شد؛ پس اخلاق کلید و راه گشای تمام سختی ها و مشکلات فردی و اجتماعی است.

بنابراین، یکی از عوامل پیروزی رسول حق ﷺ و امامان علیهم السلام جاذبه اخلاقی آن بزرگواران بوده است.

آنچه در این نوشتار گردآوری شده، از آیه های قرآن مجید و سخنان اولیای خداست که دارای دو بخش است:

۱. صفاتی که مردم را به حد کمال - وَأَعْلَىٰ عِلِّینَ - می رساند؛

۲. صفاتی که انسان ها را به انحطاط - وَأَسْفَلَ السَّافِلینَ - می کشاند.

آری، اخلاق، عقاید و احکام سه رکن اساسی اسلام هستند. امید است در میان مسلمانان پرتوی از اخلاق نبوی حضرت محمد مصطفی ﷺ و ائمه اطهار علیهم السلام زنده شود، تا چراغی پر نور فرا راه پویندگان اخلاق باشد.